

وَإِذْ قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ يُقَوْمِ اذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ
 إِذْ جَعَلَ فِيكُمْ أَنْبِيَاءَ وَجَعَلَكُمْ مُلُوكًا وَآتَاكُمْ مَا لَمْ يُؤْتِ
 أَحَدًا مِنَ الْعَالَمِينَ ﴿٢٠﴾ يُقَوْمِ ادْخُلُوا الْأَرْضَ الْمُقَدَّسَةَ
 الَّتِي كَتَبَ اللَّهُ لَكُمْ وَلَا تَرْتَدُّوا عَلَى أَدْبَارِكُمْ فَتَنْقَلِبُوا
 خُسِرِينَ ﴿٢١﴾ قَالُوا يَمُوسَى إِنَّ فِيهَا قَوْمًا جَبَّارِينَ وَإِنَّا
 لَنَنْدَخُلُهَا حَتَّى يَخْرُجُوا مِنْهَا ۖ فَإِنْ يَخْرُجُوا مِنْهَا فَإِنَّا
 دُخِلُونَ ﴿٢٢﴾ قَالَ رَجُلَانِ مِنَ الَّذِينَ يَخَافُونَ أَنْعَمَ اللَّهُ
 عَلَيْهِمَا ادْخُلُوا عَلَيْهِمُ الْبَابَ ۖ فَإِذَا دَخَلْتُمُوهُ فَإِنَّكُمْ
 غَالِبُونَ ۚ وَعَلَى اللَّهِ فَتَوَكَّلُوا إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٢٣﴾
 قَالُوا يَمُوسَى إِنَّا لَنَنْدَخُلُهَا أَبَدًا مَا دَامُوا فِيهَا فَاذْهَبْ
 أَنْتَ وَرَبُّكَ فَقَاتِلَا إِنَّا هَاهُنَا قَاعِدُونَ ﴿٢٤﴾ قَالَ رَبِّ إِنِّي
 لَا أَمْلِكُ إِلَّا نَفْسِي وَآخِي ۖ فَافْرُقْ بَيْنَنَا وَبَيْنَ الْقَوْمِ
 الْفَاسِقِينَ ﴿٢٥﴾ قَالَ فَإِنَّهَا مُحَرَّمَةٌ عَلَيْهِمْ أَرْبَعِينَ سَنَةً
 يَتِيهُونَ فِي الْأَرْضِ ۖ فَلَا تَأْسَ عَلَى الْقَوْمِ الْفَاسِقِينَ ﴿٢٦﴾

۱. پس از رحلت رسول خدا (ص) رهبری امت اسلامی از مسیری که خدا و پیامبر مشخص کرده بود

خارج شد. ص ☒ غ ☐

۲. نظام حکومت اسلامی پس از رسول خدا (ص) بر مبنای طراحی شده بود. پاسخ: امامت

۳. عالی ترین نمونه ی حکومت در اسلام توسط کدام امام به وجود آمد؟ آن حکومت چه مدت طول کشید

و چه مشکلاتی داشت؟ پاسخ: توسط امام علی (ع) - ۴ سال و ۹ ماه - مشکلاتی نظیر جنگ هایی با عهد شکنان و دشمنان داخلی

درس نهم

وضعیت فرهنگی، اجتماعی و سیاسی مسلمانان، پس از رحلت رسول خدا ﷺ

دانستیم که مسئولیت مرجعیت دینی و ولایت و حکومت رسول خدا ﷺ، پس از ایشان نیز ادامه می یابد و براساس تدبیر حکیمانه خداوند، امیرالمؤمنین (علیه السلام) و امامان معصوم از نسل ایشان جانشینی رسول خدا ﷺ را برعهده گرفتند و از جانب خدا به ولایت و رهبری جامعه برگزیده شدند.

البته پس از رحلت رسول خدا ﷺ حوادثی پیش آمد که باعث دور افتادن مردم از رهبری و هدایت امامان معصوم (علیهم السلام) شد. این مسئله شرایط و اوضاع اجتماعی خاصی را در جامعه آن روز پدید آورد.

ص ☒ غ ☐

اکنون می خواهیم اوضاع فرهنگی، اجتماعی و سیاسی مسلمانان پس از رسول خدا ﷺ و چگونگی برخورد مسلمانان با امامان (علیهم السلام) را بررسی کنیم.

پاسخ فعالیت صفحه ۱۱۲: پس از رحلت رسول خدا (ص)، نظام حکومت اسلامی که بر مبنای امامت طراحی شده بود تحقق نیافت و امامان معصوم با وجود حضور در جامعه، فاقد قدرت و امکانات لازم برای اجرای همه جانبه ی مسئولیت های خود باشند همین امر باعث شد به مرور حاکمان فاسدی همچون معاویه و یزید بر جامعه حاکم شوند و ارزش ها و الگوهای جامعه تغییر کند و به مرور جامعه به سمت قهقرا برود زمانی که رهبری امت به دست نا اهلی همچون یزید افتاد، نوه ی پیامبر را به شهادت رساند.

۴. رهبر مشرکان بود او زمانی اسلام آورد که پیامبر اکرم (ص) شهر مکه را محاصره کرد و او چاره ای

جز تسلیم و اطاعت نداشت. پاسخ: ابوسفیان

۵. پسر ابوسفیان بود که جنگ را علیه امام علی (ع) راه انداخت. پاسخ: معاویه - صفین

تدبر در قرآن

- ۱) مخاطب آیه: همه مسلمانان
- ۲) همیشگی بودن هدایت به وسیله ارسال پیامبر (هدایت تشریعی)
- ۳) بیانگر خطر بازگشت به ارزش های دوران جاهلیت
- ۴) ضرر بازگشت به ارزش های جاهلیت برای خود انسان است نه خداوند
- ۵) محفوظ بودن پاداش سپاسگزاران هدایت نزد خداوند

در آیه شریفه زیر بیندیشید و به سؤالات پاسخ دهید:

وَمَا مُحَمَّدٌ إِلَّا رَسُولٌ
قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ
أَفَإِنْ مَاتَ أَوْ قُتِلَ
إِنْقَلَبْتُمْ عَلَىٰ أَعْقَابِكُمْ
وَمَنْ يَنْقَلِبْ عَلَىٰ عَقْبَيْهِ
فَلَنَ يَضُرَّ اللَّهَ شَيْئًا
وَسَيَجْزِي اللَّهُ الشَّاكِرِينَ

و محمد نیست، مگر رسولی
که پیش از او رسولان دیگری بودند.
پس اگر او بمیرد یا کشته شود،
آیا شما به گذشته [و آیین پیشین خود] بازمی گردید؟
و هر کس به گذشته بازگردد،
به خدا هیچ گزند و زبانی نرساند
و خداوند به زودی سپاسگزاران را پاداش می دهد.

۱- خداوند چه هشداری به مردم زمان پیامبر می دهد؟ خطر بازگشت به ارزش های دوران جاهلیت

۲- آیا خطر بازگشت به ارزش های دوران جاهلیت فقط اختصاص به زمان پیامبر دارد؟ خیر، پیروان پیامبران

قبل از هم به آیین های گذشته خود بازگشته اند. همچنین مربوط به مسلمانان همه ی زمانهاست
۳- به نظر شما، سپاسگزاران واقعی نعمت رسالت، چه کسانی هستند؟ سپاسگزاران واقعی نعمت رسالت آنان هستند که به دوره ی جاهلیت و رفتارها و ارزش های آن زمان بازنگردند و بر اساس همان برنامه ای که پیامبر از سوی خداوند ارائه کرده است، زندگی کنند.

خلاصه ای از رخداد های عصر ائمه (علیهم السلام)

پس از رحلت رسول خدا ﷺ حوادثی رخ داد که رهبری امت را از مسیری که پیامبر اسلام ﷺ برنامه ریزی کرده و بدان فرمان داده بود، خارج کرد و در نتیجه، نظام حکومت اسلامی که بر مبنای «امامت» طراحی شده بود، تحقق نیافت و امامان معصوم (علیهم السلام) با وجود حضور در جامعه، فاقد قدرت و امکانات لازم برای اجرای همه جانبه مسئولیت های خود شدند. فقط در یک دوره کوتاه چهار سال و نه ماهه، اداره حکومت به امام علی (علیه السلام) رسید و آن حضرت، در همین دوره کوتاه و با وجود مشکلات و جنگ هایی که با عهدشکنان و دشمنان داخلی داشتند، عالی ترین نمونه حکومت را عرضه کرد.

اما طولی نکشید که حکومت به دست بنی امیه افتاد. آنان کسانی بودند که سرسختانه با پیامبر اکرم ﷺ مبارزه کرده بودند و فقط هنگامی تسلیم شدند که پیامبر اکرم ﷺ شهر مکه را فتح کرد و آنان راهی جز تسلیم و اطاعت نداشتند. ابوسفیان که رهبری مشرکان را برعهده داشت، حدود دو سال قبل از رحلت پیامبر اکرم ﷺ به ناچار تسلیم شد و به ظاهر، اعلام مسلمانی کرد. پسر او، معاویه که جنگ صفین را علیه امیرالمؤمنین (علیه السلام) به راه انداخت، در سال چهارم هجری با بهره گیری از ضعف و سستی یاران امام حسن (علیه السلام)، حکومت مسلمانان را به دست گرفت و خلافت رسول خدا ﷺ را به سلطنت تبدیل کرد.

۶. معاویه در سال هجری جنگی علیه امام حسن (ع) راه انداخت و خلافت را به تبدیل کرد.

پاسخ: چهارم - سلطنت

۷. علت شکست امام حسن (ع) در جنگ با معاویه چه بود؟ پاسخ: ضعف و سستی یاران او

۸. از شروط صلح امام حسن (ع) با معاویه چه بود؟

پاسخ: عدم تعیین جانشین برای خود که به آن عمل نکرد و یزید را جانشین خود کرد.

۹. برخی از کارهایی که یزید انجام داد را بنویسید؟ ۴ مورد

معاویه، برخلاف تعهدی که به مسلمانان داده بود، یزید را جانشین خود قرار داد (شخصی که از هیچ کار زشت و ناپسندی ابایی نداشت؛ احکام خداوند، مانند نماز را به بازی و سخره می گرفت، آشکارا شراب می خورد، سگ بازی و میمون بازی می کرد و با همان سگ و میمون، وارد مجالس می شد و آنها را کنار دست خود می نشاند. همین شخص، نوۀ گرامی پیامبر، امام حسین علیه السلام و یارانش را با وضع هولناکی به شهادت رساند و خانواده ایشان را که نوادگان پیامبر بودند، به عنوان اسیر، در شهرها گرداند) ۹

فیلم (۱): روزی که یزید در سوگ بوزینه اش نشست!

فعالیت کلاسی ۱

با همفکری دوستان خود بگویید چه عواملی باعث شد که بعد از گذشت پنجاه سال از وفات پیامبر صلی الله علیه و آله، نوۀ ایشان یعنی امام حسین علیه السلام این گونه توسط امت پیامبر به شهادت برسد؟ پاسخ صفحه ی ۱۱۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام در سخنرانی های متعدد، بارها مسلمانان را نسبت به ضعف و سستی شان در مبارزه با حکومت بنی امیه بیم می داد^۱ و می فرمود: «سوگند به خداوندی که جانم به دست قدرت اوست، آن مردم [شامیان] بر شما پیروز خواهند شد؛ نه از آن جهت که آنان به حق نزدیک ترند بلکه به این جهت که آنان در راه باطلی که زمامدارشان می رود شتابان فرمان او را می برند و شما در حق من بی اعتنایی و کندی می کنید. به خدا سوگند، این مطلب، قلب انسان را به درد می آورد که آنها در مسیر باطل خود این چنین متحدند، و شما در راه حق، این گونه متفرق و پراکنده اید».^۲ آن حضرت آینده

سریچی از دستورات امام و اختلاف و تفرقه میان مسلمانان را که موجب سوار شدن بنی امیه بر تخت سلطنت معلول

سلطنت بود، می دید و آنان را از چنین روزی بیم می داد:

«به خدا سوگند، بنی امیه چنان به ستمگری و حکومت ادامه دهند که حرامی باقی نماند جز آنکه حلال شمارند... تا آنکه در حکومتشان دو دسته بگریند: دسته ای برای دین خود که آن را از دست داده اند و دسته ای برای دنیای خود که به آن نرسیده اند».^۳

پس از سقوط بنی امیه، حکومت به دست بنی عباس افتاد. آنان با اینکه خود را از عموزادگان پیامبر صلی الله علیه و آله می دانستند و به نام اهل بیت، قدرت را از بنی امیه گرفته بودند، روش سلطنتی بنی امیه را ادامه دادند و در ظلم و ستم به اهل بیت پیامبر صلی الله علیه و آله از چیزی فروگذار نکردند، به گونه ای که اگر ^۳ تحول معنوی و فرهنگی ایجاد

۱- برخی از این سخنرانی ها در کتاب «نهج البلاغه» آمده است. از جمله در خطبه های ۹۸، ۱۴۷، ۱۵۱، ۱۵۴، ۱۵۶، ۱۵۸ و ۱۶۶.

۲- نهج البلاغه، خطبه ۲۷. حفظ کردن عین سخنان امیرالمؤمنین ضروری نیست.

۱۰. امام علی (ع) علت پیروزی و برتری شامیان را چه می دانست؟ پاسخ: فرمانبرداری آن ها از حاکمشان

۱۱. با تاسیس حکومت خلافت رسول خدا (ص) را به سلطنت تبدیل کرد. معاویه - بنی امیه

۱۲. پس از بنی امیه حکومت به دست افتاد که همان شیوه ی سلطنتی بنی امیه را ادامه دادند. بنی عباس

۱۳. چه چیزی باعث شد که با وجود ظلم و ستم بنی عباس و بنی امیه اسلام نابود نشود؟

۱۴. چالش های عصر ائمه (ع) (یا مشکلات فرهنگی، اجتماعی و سیاسی پس از رسول خدا (ص)) ناشی از چیست؟

۱۵. مهمترین چالش های عصر ائمه (ع) را نام ببرید؟

شکل دوم سوال: مشکلات فرهنگی، اجتماعی و سیاسی پس از رسول خدا (ص) را نام ببرید؟

شده در عصر پیامبر ﷺ و دو میراث گران قدر آن حضرت - قرآن کریم و ائمه اطهار (ع) - نبود، جز نامی از اسلام باقی نمی ماند.^۱

مشکلات فرهنگی، اجتماعی، سیاسی پس از رسول خدا ﷺ

مهم ترین چالش های عصر ائمه (ع) که نتیجه دوری از راه و رسم ترسیم شده از سوی پیامبر و جانشین ایشان بود عبارت بودند از:

۱۵ (۱- ممنوعیت نوشتن احادیث پیامبر اکرم ﷺ) ۱۵

مسلمانان برای سخنان رسول خدا ﷺ اهمیت خاصی قائل بودند؛ برخی از آنان سخنان آن حضرت را می نوشتند و پیامبر نیز به مسلمانان برای نوشتن سخنان خود توصیه کرده بود.^۲ اما پس از رحلت

رسول خدا ﷺ، سفارش آن حضرت را نادیده گرفتند و نوشتن احادیث آن حضرت را ممنوع کردند. به همین جهت، کسانی که به این احادیث علاقه مند بودند، فقط می توانستند آنها را به حافظه سپارند و از این طریق به دیگران منتقل کنند. نگهداری حدیث به این شیوه، نتایج نامطلوبی داشت؛ از جمله اینکه:
۱۶ (الف) احتمال خطا در نقل احادیث افزایش یافت و امکان کم و زیاد شدن عبارت ها یا فراموش شدن اصل حدیث فراهم شد.

ب) شرایط مناسب برای جاعلان حدیث پیش آمد و آنان براساس غرض های شخصی به جعل یا تحریف حدیث پرداختند، یا به نفع حاکمان ستمگر از نقل برخی احادیث خودداری کردند.

ج) بسیاری از مردم و محققان از یک منبع مهم هدایت بی بهره ماندند و به ناچار، سلیقه شخصی را در احکام دینی دخالت دادند و گرفتار اشتباهات بزرگ شدند.^{۱۶}

با اینکه سال ها بعد، منع نوشتن حدیث پیامبر ﷺ برداشته شد و حدیث نویسی رواج یافت، اما به دلیل عدم حضور اصحاب پیامبر ﷺ در میان مردم، به دلیل فوت یا شهادت، احادیث زیادی جعل یا تحریف شد به طوری که احادیث صحیح از غلط به سادگی قابل تشخیص نبود.^{۱۷}

نکته مهم: البته این اوضاع نابسامان حدیث، تا حدود زیادی برای پیروان ائمه (ع) پیش نیامد؛

۱۸ (زیرا ائمه (ع) احادیث پیامبر را حفظ کرده بودند و شیعیان، این احادیث را از طریق این بزرگواران که

انسان هایی معصوم و به دور از خطا بودند و سخنانشان مانند سخنان رسول خدا ﷺ معتبر و موثق بود، به دست آوردند و به همین جهت، در نقل احادیث کمتر دچار اشتباه شدند)^{۱۸}

۱۶. نگهداری احادیث به کمک حافظه چه نتایج نامطلوبی داشت؟

۱۷. چرا سال ها پس از اینکه ممنوعیت حدیث برداشته شد باز هم احادیث زیادی جعل می شد؟

۱۸. چرا پس از ممنوعیت حدیث، برای پیروان ائمه (ع) اوضاع نابسامان حدیث پیش نیامد؟

۱۹. پس از برکناری امام معصوم چه کسانی به تفسیر و تعلیم آیات قرآن و معارف اسلامی پرداختند؟ آن‌ها چگونه به تفسیر و تعلیم قرآن و معارف می‌پرداختند؟ این موضوع چه نتیجه‌ای داشت؟

دانش تکمیلی

اگر می‌خواهید اطلاعات بیشتری درباره‌ی علت ممنوعیت نگارش احادیث پیامبر ﷺ و زمان پایان یافتن این ممنوعیت کسب کنید، به بخش «دانش تکمیلی» سایت گروه قرآن و معارف مراجعه کنید.

۱۵ (۲- تحریف در معارف اسلامی و جعل احادیث) ۱۵

۱۹ (برخی از عالمان وابسته به بنی‌امیه و بنی‌عباس و گروهی از علمای اهل کتاب (یهودی و مسیحی) مانند کعب الاحبار که ظاهراً مسلمان شده بودند) از ۱۹ موقعیت و شرایط برکناری امام معصوم استفاده کردند و به تفسیر و تعلیم آیات قرآن و معارف اسلامی، مطابق با افکار خود و موافق با منافع قدرتمندان پرداختند. برخی از آنها در مساجد می‌نشستند و داستان‌های خرافی درباره‌ی پیامبران برای مردم نقل می‌کردند. این مطالب به کتاب‌های تاریخی و تفسیری راه یافت و سبب گمراهی بسیاری از مسلمانان شد) ۱۹

حاکمان بنی‌امیه و بنی‌عباس اغلب به اندیشه‌هایی میدان می‌دادند که به نفع آنان بود و قدرت آنان را تقویت می‌کرد. برخی از دنیاطلبان، برای نزدیکی به این حاکمان، احادیثی از قول پیامبر اکرم ﷺ جعل می‌کردند و از حاکمان جایزه می‌گرفتند.

فیلم (۲): نمونه‌ای از یک تحریف

بیشتر بدانیم

نمونه‌ای از احادیث جعلی

کعب الاحبار از علمای یهودی تازه‌مسلمان بود که در زمان خلیفه سوم به مقام قضاوت رسید. او پس از آن به دربار معاویه و امویان راه یافت و توجیه‌گر کارهای آنان شد. حکام اموی که سرگرم جمع‌آوری ثروت و ساختن کاخ‌های با شکوه بودند، وقتی با اعتراض مردم روبه‌رو می‌شدند، به کعب الاحبار روی می‌آوردند.

به عنوان نمونه، روزی یکی از همین حاکمان که گنجینه‌های بزرگ طلا فراهم کرده بود، از او پرسید: «اگر کسی زکات واجب طلا و نقره خود را داده باشد، آیا واجب است کار دیگری هم انجام دهد؟» وی گفت: «حتی اگر تک‌تک آجرها [ی خانه‌اش] هم از طلا و نقره باشد، هیچ چیز دیگری بر او واجب نیست». ابوزر، صحابی بزرگ پیامبر ﷺ که در آن مجلس حاضر بود و می‌دید که چگونه فردی بیگانه با ارزش‌های اسلام، به نام اسلام از ثروت‌اندوزان دفاع می‌کند از

۲۰. یکی از علمای اهل کتاب که ظاهراً مسلمان شده بود و به تفسیر و تعلیم دین مطابق با افکار خود و

موافق با منافع ثروتمندان می‌پرداخت چه کسی بود؟ پاسخ: کعب الاحبار

۲۱. عموم مردم در اعتقادات و عمل خود دنباله رو چه کسانی است؟ توضیح دهید.

۲۲. پس از رسول خدا (ص)، حاکمان وقت چه کسانی را به عنوان الگو و راهنمای مردم معرفی کنند؟

شدّت خشم و بدون ترس از حاکم، فریاد برآورد :

«ای کافر! تو را با احکام مسلمانان چه کار؟ آیا سخن خداوند راست تر از سخن تو نیست که می فرماید : آنان که زر و سیم می اندوزند و آن را در راه خدا انفاق نمی کنند، به عذابی دردناک بشارتشان ده؟»^۱

همین کعب الاحبار، به دستور معاویه احادیثی جعل کرد که نشان دهد سرزمین شام که محلّ حکومت معاویه بود، از سرزمین مکه و مدینه نزد خداوند برتر است؛ مثلاً نقل می کرد : «محبوب ترین سرزمین ها در پهنه زمین، نزد خداوند، شام است و محبوب ترین نقطه شام، نزد خداوند، قدس می باشد»^۲.

همچنین نقل می کرد که «خداوند نهم خیر و برکت خود را در شام قرار داده و یک جزء باقی مانده را در تمام نقاط زمین تقسیم کرده است»^۳.

چون او اصالتاً یهودی بود، می کوشید در روایاتی که جعل می کند، بیت المقدس را برتر از کعبه نشان دهد؛ مثلاً از پیامبر نقل می کرد : «کعبه هر روز صبحگاهان بر بیت المقدس سجده می کند»^۴.

۱۵ (۳- ارائه الگوهای نامناسب) ۱۵

۲۱ (عموم مردم در اعتقادات و عمل خود، دنباله رو شخصیت های برجسته جامعه هستند و آنها را اسوه قرار می دهند. اگر این الگوها صاحب کمالات و ارزش های الهی باشند، مردم نیز به نسبت همت و استعداد خود از این ارزش ها بهره مند می شوند و اگر آنها به سوی زشتی ها بروند، بیشتر مردم دنباله روی آنان خواهند بود) ^{۲۱} در آن زمان که رسول خدا ﷺ اسوه مردم بود، انسان های آزاده، با ایمان و شجاعی چون امام علی علیه السلام، مقداد، عمار، ابوذر و سلمان تربیت شدند، ^{۲۲} اما هرچه که جامعه از زمان پیامبر ﷺ فاصله می گرفت، حاکمان وقت تلاش می کردند که شخصیت های اصیل اسلامی، به خصوص اهل بیت پیامبر ﷺ، را در انزوا قرار دهند و افرادی را که در اندیشه و عمل و اخلاق از معیارهای اسلامی به دور بودند، به جایگاه برجسته برسانند و راهنمای مردم معرفی کنند) ^{۲۲}

۱- سوره توبه، آیه ۳۴.

۲- مستدرک الوسائل، میرزای نوری، ج ۷، ص ۳۶.

۳- تاریخ مدینه دمشق، ابن عساکر، ج ۱، ص ۱۱۰، چاپ دمشق.

۴- همان، ص ۱۴۷.

۵- الدر المنثور، سیوطی، ج ۱، ص ۱۳۶.

۲۳. پس از رحلت رسول خدا (ص) جاهلیت در چه شکل جدیدی وارد شد؟

۲۴. کدام تغییر فرهنگ پس از رحلت رسول خدا (ص) موجب شد ائمه ی اطهار نتوانند مردم آن دوره را با خود

همراه کنند؟ پاسخ: راحت طلبی جامعه و بی توجه شدن به سیره و روش پیامبر (ص)

۱۵ (۴- تبدیل حکومت عدل نبوی به سلطنت) ۱۵

پیامبر خدا ﷺ حکومتش را بر پایه عدل بنا کرد و اعلام نمود که همه انسان ها از یک مرد و زن

آفریده شده اند و ملاک کرامت و گرامی بودن، تقواست

۲۳) پس از گذشت مدتی از رحلت رسول خدا ﷺ جاهلیت با شکلی جدید وارد زندگی اجتماعی مسلمانان شد. شخصیت های باتقوا، جهادگر و مورد احترام و اعتماد پیامبر ﷺ منزوی شدند و طالبان قدرت و ثروت قرب و منزلت یافتند.

حاکمان بنی امیه و بنی عباس نیز، به تدریج مسیر حکومت را عوض کردند و برای خود و اطرافیان شان کاخ های بزرگ و مجلل ساختند و خزائن خود را از جواهرات گران قیمت انباشته کردند. ۲۳
این تغییر مسیر، جامعه مؤمن و فداکار عصر پیامبر اکرم ﷺ را به جامعه ای راحت طلب و بی توجه به سیره و روش پیامبر اکرم ﷺ تبدیل کرد. این تغییر فرهنگ، سبب شد که ائمه اطهار ﷺ با مشکلات زیادی روبه رو شوند و نتوانند مردمان آن دوره را با خود همراه کنند.

فعالیت کلاسی ۲

به نظر شما آگاهی از اوضاع اجتماعی و فرهنگی عصر ائمه اطهار چه فوایدی برای زندگی امروز

ما دارد؟ پاسخ فعالیت پایین صفحه

بیشتر بدانیم

معاویه، پس از فتح شام در زمان خلیفه دوم، به فرمانروایی شام گماشته شد. و مردم شام اسلام را از او آموختند. او در مدت ۲۳ سال نبوت پیامبر اکرم ﷺ ۲۱ سال آن را به مبارزه با اسلام و دشمنی با پیامبر سپری کرد و در جنگ های متعدد علیه مسلمانان، به همراه پدرش ابوسفیان و مادرش هند جگر خوار، جزء فرماندهان جنگ بود. بعد از رسیدن به قدرت در شام، اولین حاکمی در اسلام بود که برای خود کاخ ساخت و بر تخت نشست و تاج بر سر نهاد. گویند هزینه کاخ او به اندازه ارزش ۱۸ مرکب بار طلا بوده است. ابوذر که از یاران بزرگ پیامبر بود و به دمشق تبعید شده بود، به معاویه گفت: «اگر این کاخ را از مال خدا می سازی، خیانت کرده ای و اگر از مال خودت است، اسراف است».

ظرف های کاخ معاویه از طلا و نقره بود، لباس های حریر می پوشید و بر اسبی که زین آن طلاکاری شده بود، می نشست. خانواده اش نیز لباس های زربافت می پوشیدند. در یکی از

پاسخ فعالیت بالا

از آنجا که شرایط هریک از ائمه با برخی از دوره های زندگی ما شباهت هایی دارد می توانیم از این شرایط و اتفاقات و نتایج آنها الگویی کنیم و با توجه به آن دوره ویژگی های پیروان جبهه ی حق و باطل را بشناسیم از همین رو شهید مطهری می گوید که شمر زمان امام حسین (ع) مرده است و هر کس باید شمر زمان خود را بشناسد و علیه او جبهه بگیرد.

زمینه ی دوم، نیاز حاکمان جور و صاحبان قدرت به توجیه موقعیت خود و اقدامات مخالف اسلام آنها بود.

سفرهایش به مدینه، ۱۵ مرکب با رواندازهای ارغوانی رنگ در پی اش روان بودند که بر هر یک کنیزی نشسته بود. وقتی اشراف و سران مدینه نزد وی آمدند، به هر یک از آنها ۱۰ تا ۱۰۰ دست از جامه های مخصوص خود را بخشید.

تاجی داشت که با گذشت هر سال از حکومتش، گوهری به آن می افزود. او همواره شراب می نوشید و شترهای ویژه ای برای حمل شراب داشت. یکی از سرگرمی های او دعوت از زنان آوازه خوان و شنیدن آوازهای آنان بود. هنگامی که خبر شهادت امیرمؤمنان (ع) را شنید، بر تخت تکیه زده بود، با شنیدن این خبر به سرعت نشست و گفت: کنیز! آواز بخوان که امروز چشمم روشن شد.^۱

اندیشه و تحقیق

۱- چه مسائلی زمینه را برای ورود جعل و تحریف به احادیث پیامبر اکرم (ص) آماده کرد؟ پاسخ بالای صفحه

۲- تفاوت های اساسی حکومت بنی امیه و بنی عباس با رهبری پیامبر (ص) چه بود؟ پاسخ پایین صفحه

پیشنهاد

با مطالعه یکی از کتاب های زیر عواملی را که سبب حاکمیت کسانی چون معاویه و یزید بر مسلمانان شد استخراج کنید و در کلاس گزارش دهید.

الف) حماسه حسینی، استاد شهید مرتضی مطهری

ب) تاریخ سیاسی ائمه (ع)، جواد محدثی

ج) تاریخ سیاسی اسلام، رسول جعفریان

د) سیره پیشوایان، مهدی پیشوایی

هـ) پس از پنجاه سال، دکتر سیدجعفر شهیدی

پاسخ سوال ۲:

تفاوت اول، عادلانه بودن حکومت رسول خدا (ص) و تکیه ی بر ظلم و جور در حکومت های بنی امیه و بنی عباس بود.

تفاوت دوم، گسترش اندیشه های اصیل اسلامی توسط رسول خدا (ص) و میدان دادن به اندیشه های غیر اصیل و تحریف شده در آن حکومت ها بود.

تفاوت سوم، عمل دقیق به دستورات و احکام الهی توسط رسول خدا (ص) و زیر پا گذاشتن احکام الهی توسط آن حکومت ها بود.

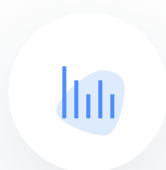
تفاوت چهارم، روشی ساده ی حکومت داری رسول خدا (ص) و مشی اشرافی آن حکومت ها بود.

اپلیکیشن درسی همیار

برنامه رایگان درسی همیار

تمام پایه ها

جواب کتاب ، تدریس و نمونه سوال

همیشه رایگان

برنامه همیار کاملا رایگان میباشد